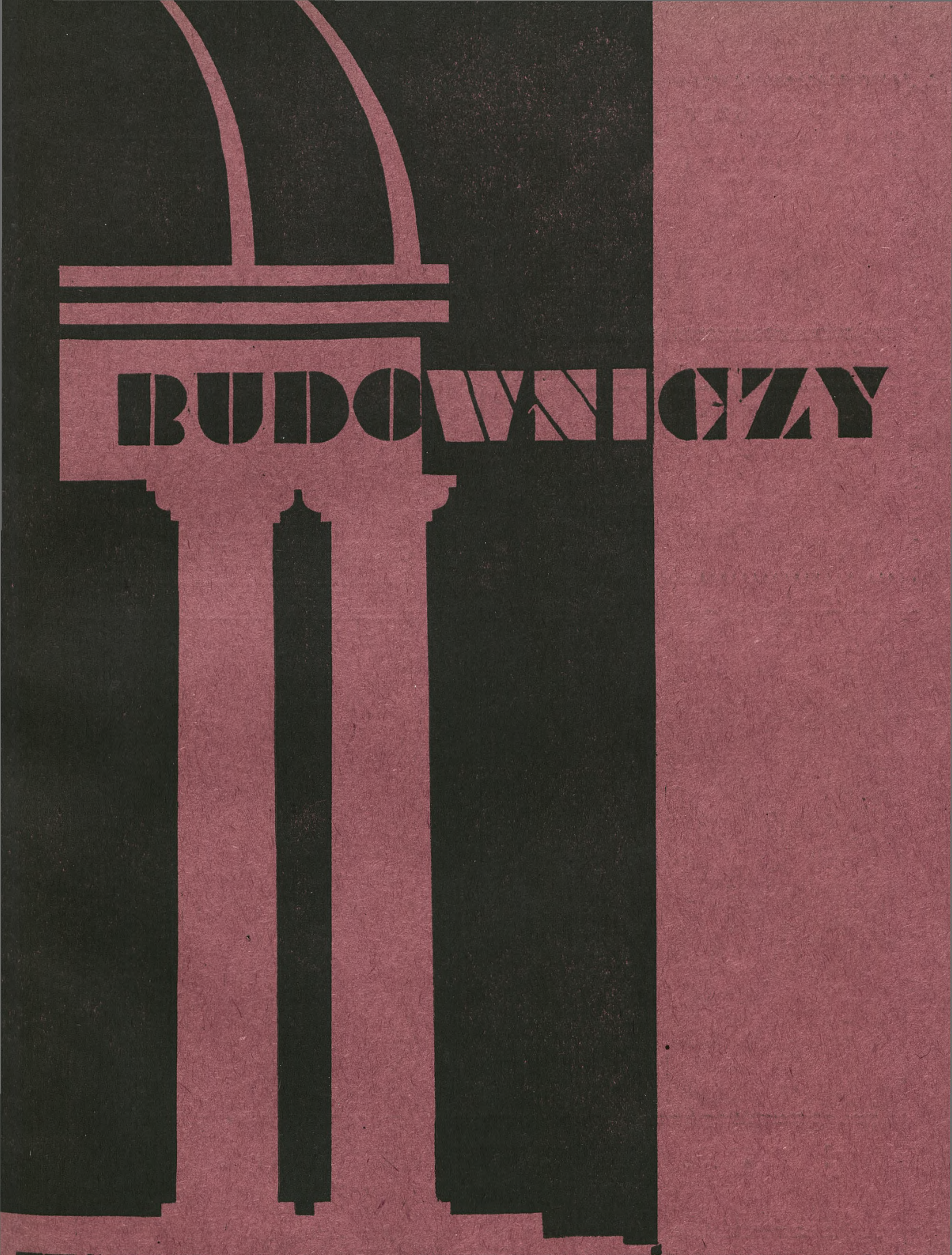
BUDOWNICZY

ZESZYT 4-5 — KWIECIEŃ-MAJ 1935

Koledzy! PROPAGUJCIE u SWYCH DOSTAWCÓW dział OGŁOSZENIOWY naszego czasopisma, a przyczynicie się do jego rozwoju.

Marszałek Józef Piłsudski

nie żyje!

W niedzielę, dnia 12 maja 1935 roku o godzinie 8 minut 45 wieczorem zmarł w Warszawie w Belwederze Pierwszy Marszałek Polski Józef Piłsudski, Twórca Odrodzonej Rzeczypospolitej, Naczelnik Państwa i Wódz Naczelny.

Koledzy! Umarł Pierwszy Budowniczy Odrodzonej Ojczyzny naszej. Składając hołd Jego pamięci, wzywamy wszystkie oddziały miejscowe i wszystkich Kolegów budowniczych do wzięcia gremialnego udziału w uroczystościach żałobnych.

ROCZNIK VII KWIECIEŃ-MAJ 1935 ZESZYT IV-V

BUDOWNICZY

ORGAN ZWIĄZKU STOWARZYSZEŃ SAMODZIELNYCH BUDOWNICZYCH I KIEROWNIKÓW BUDOWY RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ Z. z.

Adres Administracji: KATOWICE, POCZTOWA, 16. Tel. 343-65	Cena egzemplarza 1 zł. Abon półrocznie 6 „ „ rocznie . . 10 „	Adres Redakcji: LWÓW, SYKSTUSKA 38. Telef. 205-43.

WŁ. STUPNICKI
arch. i budowniczy Kraków.

Zburzona równowaga.

Autor kreśli w pierwszej części artykułu stosunki panujące w budownictwie małopolskiem przed wojną, gdzie istniały dla budowniczych specjalne uprawnienia (koncesja). Przeciwstawienie stosunków ówczesnych — stosunkom obecnie panującym jest przedmiotem niniejszego artykułu (Uw. Red.).

Jeśli przypatrzymy się stosunkom panującym w budownictwie przed wojną, musimy stwierdzić, że cechowała je wówczas równowaga doskonała. Ciężar zadań, jakie ówczesne życie gospodarcze stawiało budownictwu, podejmował śmiało, ze świadomą odpowiedzialnością a przedewszystkiem należytem przygotowaniem fachowem — budowniczy, jako jedyny niemal projektant i wykonawca budynków, wznoszonych na potrzeby społeczeństwa. Budowniczy zaś (t. j. absolwent wyż. szkół budowlanych z 5-letnią praktyką i egzaminem pisemnym i ustnym składanym przed władzami II inst.) opierał swoje uprawnienia na ustawie, mającej wieloletnią tradycję; zmiany w tej ustawie następowały dość rzadko i tylko po długich i starannych studjach przygotowawczych. Toteż znajomość ustawy była tak powszechną, że postanowienia jej znane były nie tylko ludziom pracującym w zawodzie budowlanym, ale nawet szerokiemu ogółowi. Przymusowe stowarzyszenia zawodowe stały na straży godności stanu i piętnowały a nawet karały te jednostki ze swego grona, które uchybiały godności stanu i postępowały nierzetelnie. Toteż społeczeństwo ceniąc te wszystkie zalety, jakiemi szczycili się budowniczowie, zwracało się do nich z pełnem zaufaniem, wierząc, że zleciwszy budowę swego domu budowniczemu, oddawało ją w dobre ręce. — Możemy śmiało stwierdzić, bo przyznali to nawet nasi przeciwnicy, że ci t. zw. koncesjonowani budowniczowie, dobrze spełnili swoje zadanie, nie zawiedli zaufania społeczeństwa i pozostawili po sobie trwały i piękny dorobek w formie wzniesionych przez siebie budowli.

I jeszcze na jedną stronę ówczesnych stosunków chcemy zwrócić uwagę: mimo, że podobnie jak i dzisiaj obok budowniczych istnieli t. zw. autoryzowani inżynierowie i majstrowie murarscy i ciesielscy, posiadający koncesję, rozgraniczenie uprawnień było bardzo wyraźne i respektowane przez wszystkich, a stosunki między tymi grupami układały sie wcale harmonijnie. Ogółem można powiedzieć, że całokształt zagadnień w budownictwie przedwojennym cechowała harmonijna statyczność i całkowita równowaga.

Gdy okres powojenny przyniósł katastrofalne wprost załamanie się całego dotychczasowego ustroju społecznego, politycznego i gospodarczego wraz ze wszelkiemi formami współżycia, nie mogły stosunki w budownictwie pozostać bez zmiany. Chęć zjednoczenia różnorodnego ustawodawstwa, pozostałego po zaborcach z jednej strony, zaś konieczność unormowania zagadnień budowlanych w płaszczyźnie tworzącego się nowego ustroju państwowego z drugiej strony, spowodowały, że stosunki w budownictwie w okresie powojennym zmieniły się nader gruntownie. I gdy stan w budownictwie przedwojennym określiliśmy jako równowagę doskonałą, na określenie stanu obecnego użyćby należało chyba określenia Heraklitowego „panta rhei" — „wszystko płynie". Ze zrębu mocnego i zdrowego, do którego porównaliśmy budownictwo przedwojenne, usunięto węgieł,

na którym właściwie cały ciężar się opierał — usunięto budowniczego. Oczywiście ciężar ten obecnie nie znalazł, ale przeciwnie wzrósł znacznie, bo zadania jakie stawia budownictwu życie powojenne, są bezwarunkowo trudniejsze niż przed wojną. W braku budowniczych, których prawo przemysłowe i budowlane od spełniania tych zadań usunęło, widzimy w pierwszym rzędzie naruszenie tej harmonji i równowagi, o których była mowa poprzednio.

Bo jeśli z mocy ustawy, budowniczy, czynnik dotychczas w społeczeństwie znany i uznany, został zaliczony do zawodów wolnych a jako główny i omal jedyny dotychczas wykonawca budowy zrównany z rzemieślnikiem, (murarzem czy cieślą) którego jedyną kwalifikacją zawodową (bo o moralne kwalifikacje nikt nie pyta) jest posiadanie świadectwa 3-letniej (czasem wprost przypadkowej) pracy na budowie, to stan taki nie mógł nie wywołać zupełnej dezorjentacji w społeczeństwie i zupełnej anarchji pojęć u budujących. Wytworzenie typowo mętnej wody w przejrzystych dotychczas wyobrażeniach społeczeństwa umieli wykorzystać sprytni bez skrupułów t.zw. przedsiębiorcy, podejmujący się wszystkiego i za każdą cenę. Budujący który znał dotychczas tylko budowniczego i do niego zwykł się był zwracać w sprawach budowy został postawiony obecnie wobec dylematu: do kogo się właściwie udać? Bo inż.-architekt chce mu sporządzić projekt i kierować budową; t. zw. kierownik budowy czyli nowy budowniczy, pozbawiony prawa wykonywania a posiadający tylko prawa kierowania, oczywiście z obowiązkiem odpowiedzialnością za wykonawcę, którego często zupełnie nie zna, również oferuje mu swoje usługi; wreszcie otrzymuje on (tj. budujący) szereg nęcących ofert, jedna tańsza od drugiej, dotyczących wykonania budowy, od różnych typków mających już wyrobioną metodę, jak podchodzić do niedoświadczonego klienta, aby go złapać. Oczywiście budujący, który buduje przeważnie raz w życiu, idzie po linji najmniejszego oporu i oddaje wszystko najtańszemu „przedsiębiorcy", który już wówczas we własnym zarządzie załatwia i plany i kierownictwo, zatrzymując dla siebie wykonanie. A rezultat? Rezultat jest nam wszystkim pracującym w zawodzie doskonale znany: fuszerka i katastrofy na budowach, bogacenie się fuszerów, zupełny zanik wpływów podatkowych i danin na świadczenia społeczne, z tego źródła i wreszcie bezrobocie wśród budowniczych. I cóż z tego, że ten i ów z budujących padnie ofiarą takiego oszusta; aby nie narażać się na kpiny pośmiewisko wśród swych bliźnich woli taki biedak nic nie mówić. Na proces go już nie stać a oszust żeruje dalej.

Prawo przemysłowe wzgl. nowela do tegoż prawa oddając całe wykonawstwo w ręce rzemieślników, nie mogło oczywiście nie wzbudzić w ludziach tych, częstokroć bardzo poczciwych, niezdrowych ambicji, wyrażających się w przekonaniu, że tylko oni, a nikt więcej powołani są nie tylko do wykonawstwa ale nawet do decydowania o uprawnieniach innych a więc o sprawach, które do nich nie należą. Posiadając jednak oparcie w instytucjach publiczno-prawnych jakiemi są Izby Rękodzielnicze, stanowią czynnik niebezpieczny, którego wpływ, jeszcze niejednokrotnie przyjdzie nam zwalczać. Również organizacje inżynierów-architektów, zwłaszcza zaś żywioły młodsze, wykazują w arogowaniu sobie różnych uprawnień dużą aktywność, co również odbywa się kosztem stanu posiadania budowniczych (vide ustawa budowl. dla miasta Gdyni).

Ten więc ustawiczny, niespokojny ruch, jaki cechuje obecny stan w całokształcie zagadnień budowlanych, jest w przeciwieństwie do statyczności tych stosunków w okresie przedwojennym, jakimś dynamicznym ruchem, które nie tylko musimy bacznie śledzić, ale cały nasz wysiłek skierować dla zdobycia takich samych uprawnień, jakie mieli budowniczowie przedwojenni. Ponieważ zas jak przy każdym zbiorowym wysiłku ilość i środki nie są rzeczą obojętną. musi być naszem staraniem zjednywanie jak najwięcej członków dla naszych organizacji. Mamy bowiem to przekonanie, że zdobywszy te uprawnienia o które walczymy, dobrze przysłużymy się i Państwu i społeczeństwu.

Współpraca Kolegów podstawą rozwoju pisma.

Praca nasza dla sprawy przemysłu budowlanego złączona jest ściśle z pracą około podniesienia poziomu naszego czasopisma. Współpraca czytelników z pismem jest jedną z zasadniczych podstaw jego rozwoju. Ona jest miernikiem istotnego zasięgu pisma i jego wpływów. Współpraca ta nadaje każdej opinji — każdemu twierdzeniu redakcji odpowiednią wagę i znaczenie.

Charakter i zakres tej współpracy jest bardzo różnorodny. Pierwszorzędne znaczenie przypisujemy tu korespondencjom informacyjnym z działów — nowych materjałów, maszyn budowlanych w nowoczesnem budownictwie stosowanych, opisy ciekawych konstrukcji, nowo wykonanych budowli i tp. Wreszcie też bezstronna i odpowiedzialna krytyka, oparta na ścisłych faktach zapodanych.

Do tej współpracy we wszystkich tych działch zapraszamy ogół naszych Czytelników.

REDAKCJA.

Program motoryzacji w Polsce.

Pod tym tytułem wygłosił interesujący odczyt inż. L. Ciechanowicz w Polskiem Towarzystwie Politechnicznem we Lwowie. Prelegent scharakteryzował na wstępie zacofanie Polski w dziedzinie motoryzacji, ilustrując ten stan cyframi porównawczemi. Podczas gdy Niemcy posiadają 800.000 samochodów, Rosja 150.000. — Polska dysponuje zaledwie 25000 pojazdów motorowych, licząc w tem i motocykle. Sytuację tę pogarsza fakt że nasze pojazdy są przeważnie przestarzałe, a tylko 25% pochodzi z ostatnich pięciu lat. Względy gospodarcze i ogólno-państwowe wymagają jaknajrychlejszej akcji dla poprawy obecnego stanu, która powinna iść w następujących kierunkach: Należy obniżyć cła przewozowe samochodów obcych, zredukować podatki, aby w ten sposób umożliwić nabycie pojazdów, następnie stworzyć własną wytwórczość przez poparcie kredytu, wreszcie zrealizować szerszy, niż dotychczaczasowy, program budowy i konserwacji dróg. Tylko zbiorowy wysiłek społeczeństwa i państwa może urzeczywistnić te zamierzenia, tworząc w ten sposób podstawę rozwoju całokształtu życia gospodarczego i pokonania depresji ekonomicznej, której przyczyną jest m. i. właśnie brak uprzemysłowienia w naszym kraju. Na zakończenie Prelegent wyraził życzenie, aby opiekę nad zagadnieniem motoryzacji objęłą niedawno utworzona Liga Drogowa jako organizacja żywotnie z tym problemem związana i posiadająca ludzi wybitnych, pełnych inicjatywy oraz gotowych do ofiarnej pracy społecznej.

Następnie p. r. inż. Lisowski omówił problem eksploatacji i konserwacji samochodów, wskazując m. i. na niezmierne trudności, przeciwstawiające się motoryzacji kraju, a wynikające z ogólnego zubożenia naszego społeczeństwa.

Po fachowej prelekcji p. radcy inż. Lasowskiego rozwinęła się ożywiona dyskusja, w której głos zabierali pp. prof. Bryła i Ebermann, inż. Braun, Posacki i in., podkreślając doniosłość zagadnienia i konieczność szybkiej i skutecznej akcji rządu i społeczeństwa. *I. S.*

JAN NOWORYTA, — Lwów.

Ściany termopłytowe i centralne ogrzewanie sufitowe gorącem powietrzem.

Konstruktywizm nowoczesnego budownictwa datujacego się od chwili wynalezienia żelbetu t. j. od roku 1867, dąży do jaknajlepszego wyzyskania właściwości materjałów budowlanych.

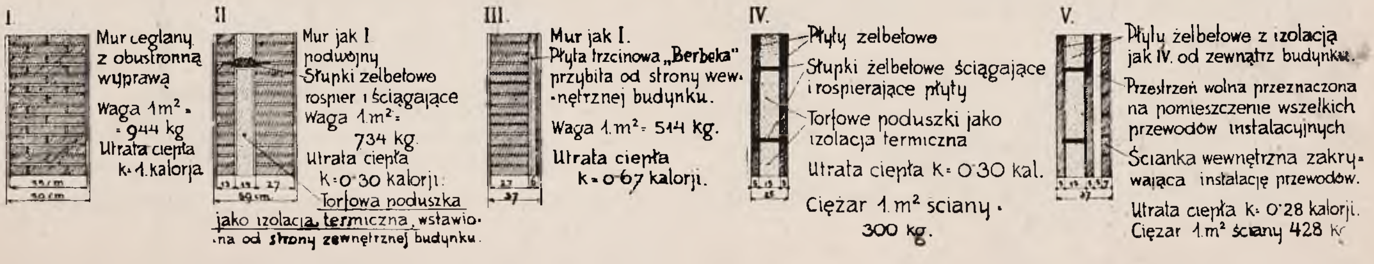
Ponieważ ściany zewnętrzne naszych domów mają dwie zasadnicze funkcje do spełnienia, statyczną i termiczną, a nie znamy dotąd materjału któryby właściwością swą obu tym funkcjom racjonalnie odpowiadał, koniecznem się okazało użycie do budowy ścian zewnętrznych zespołu dwu materjałów, jednych o dużej wytrzymałości dla funkcyj statycznych ściany i drugich o złem przewodnictwie ciepła dobrze zabezpieczających ścianę przed utratą ciepła.

Taką kombinację dwu materjałów do budowy ścian zewnętrznych, zastosowałem przy budowie kilku domów w roku zeszłym we Lwowie.

Domy te są od listopada zeszłego roku zamieszkane a ostra zima tegoroczna i znaczne wahania temperatur przekonały mnie zupełnie o racjonalności budowy takich ścian termopłytowych zespolonych z dwu materjałów.

To też w interesie postępu polskiego budownictwa mieszkaniowego i w zrozumieniu konieczności dalszej pionierskiej pracy w tym kierunku, uważam sobie za obowiązek zaznajomić koła fachowe ze szczegółami budowy ścian termopłytowych mojej konstrukcji.

Podaję zatem poniżej szereg rysunków konstrukcji ścian termopłytowych od II do V przyczem dla porównania podałem pod I. zwykłą ścianę ceglaną 55 cm. grubą z obustronną wyprawą.

Poniżej podana tabela porównawcza tych ścian najlepiej wykaże wielkie oszczędności w materjale i zalety cieplne ścian termopłytowych.

Porównanie

Ściana	Grubość ściany	ciężar 1 m² ściany	utrata ciepła kal. 1 m², 1° C. 1 godź.
I.	59 cm.	944 kg.	100 kal.
II.	59 „	734 „	0·30 „
III.	37 „	514 „	0·67 „
IV.	25 „	300 „	0·30 „
V.	37 „	428 „	0·28 „

Jak z powyższego zestawienia widać ściany IV i V nadają się znakomicie jako ściany zewnętrzne wypełniające szkielet żelbetowy czy też żelazny względnie stalowy budynków.

Ścianę typu IV użyłem też jako ścianę zewnętrzną dźwigającą, przy budowie domu jednofamilijnego „Pod Wierzbą". (rys. 6.)

Rys 6.

Wykonanie takich ścian jest bardzo proste. Przygotowane odpowiednio fabrycznie poduszki izolacyjne z jakiegokolwiek materjału o złem przewodnictwie ciepła jak np. z płyt trzcinowych lub z prasowanego torfu oblanego na zewnątrz gudronem celem zabezpieczenia poduszek od zawilgocenia, ustawia się na odpowiednio przygotowanem podłożu. Przez te poduszki przewleka się słupki żelbetowe o przekroju $2^1/_2$ x 3 cm., do których za pomocą wystających ze słupków drutów 3 mm. przymocowuje się obustronnie zbrojenie zewnętrznych płyt ściany otulających jądro izolacyjne.

Jądro to wraz z obustronną kratą czy też siatką uzbrojenia, stanowi dostateczne oparcie dla narzucanej ręcznie lub torkretowanej zaprawy cementowej płyt zewnętrznych.

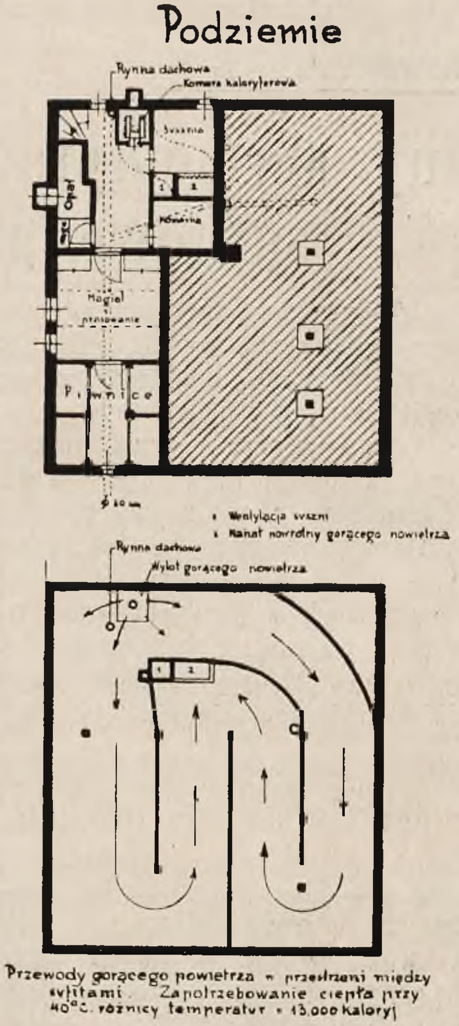
Słupki żelbetowe, które mają łączyć i rozpierać płyty żelbetowe, wykonuje się w odpowiedniej formie żelaznej. Robiłem je po dwadzieścia sztuk równocześnie a wykonanie w celowo skonstruowanej formie, jest bardzo łatwe i szybkie.

Rysunek 7. przedstawia ustawione ściany zewnętrzne już uzbrojone lecz przed narzuceniem płyt zewnętrznych.

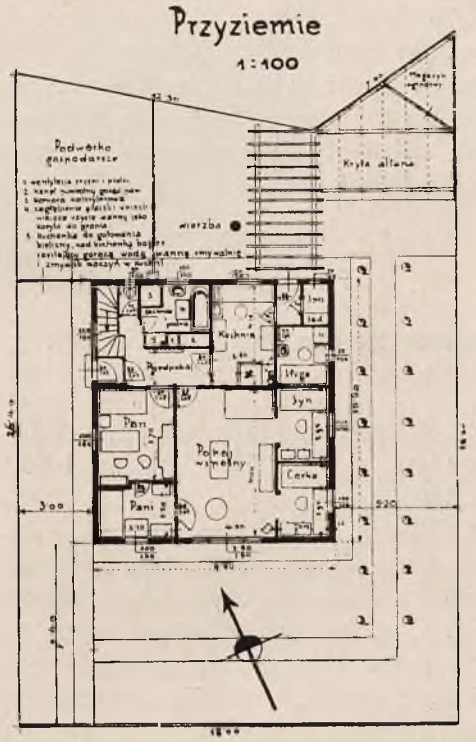

Rys. 7.

Torfowe poduszki izolacyjne wykonują na zamówienie, Zakłady Torfowe — w różnych wymiarach. Od grubości tych torfowych poduszek zależy siła izolacyjna zabezpieczająca ściany przed utratą ciepła.

Rys. 8.

Rys. 9.

Rysunki 8 i 9 podają rozkład tego domu. Budowa jego trwała niespełna trzy miesiące a ciekawą jest też z tego powodu, że dom ten ogrzewany jest centralnie gorącem powietrzem sufitowo a to w ten sposób, że powietrze gorące krąży w przestrzeni między dwoma sufitami (patrz rys. 9.). Dolna płyta sufitowa nagrzewa się tworząc grzejnik promieniujący zgóry łagodne i równomiernie ciepło rozłożone na całą przestrzeń mieszkalną.

Dla uniknięcia nieporozumienia zaznaczam, że nie wpuszcza się zupełnie do pomieszczeń mieszkalnych powietrza gorącego, tak jak to czyniono dotychczas w ogrzewaniach powietrznych, gdyż powietrze gorące ma za zadanie ogrzać tylko sufit który wypromieniowuje ciepło wdół.

Takie centralne ogrzewania sufitowe, nadzwyczaj proste w urządzeniu i niewiele droższe od pieców kaflowych a tańsze od ogrzewań wodnych mają liczne zalety. I tak:

1.) Nie ma żadnych rur i grzejników zabierających miejsce w mieszkaniu, architekt ma zupełną swobodę w urządzeniu wnętrza.

2) Nie tworzą się na ścianach smugi kopciu tak charakterystyczne dla grzejników wodnych, parowych i pieców.

3.) Nie ma siedlisk kurzu i śmiecia tak zwykłego przy trudnych do odczyszczania grzejnikach lub za piecami.

4.) Co najważniejsze przy ogrzewaniu sufitowem nie ma się tego przykrego uczucia suchości powietrza i drapania w gardle jakie zwykle odczuwamy przy ogrzewaniu centralnem wodnem i parowem, nie mówiąc już o żelaznych piecach.

5.) Grzejnikowa płyta sufitowa może być częściowo lub w całości wykonana z materjału odpowiednio prześwietlającego i przepuszczającego promienie świetlne i pozafiołkowe prócz cieplnych. Przez umieszczenie np. lampy kwarcowej nad takim sufitem prześwietlającym, uzyskać będzie można promieniowanie ciepła i światła w składzie swem zupełnie podobnem do promieniowania słonecznego. Tak podgrzane i naświetlone sufity mogą być źródłem ciepła i światła o nieznanych dotąd a dużych efektach architektonicznych.

Wybudowany przezemnie we Lwowie dom „Pod Wierzbą“ o ścianach termopłytowych z ogrzewaniem sufitowem gorącem powietrzem jest pierwszą na świecie „maszyną do mieszkania“ zbudowaną na tych zupełnie nowoczesnych zasadach.

Tak ogrzewanie sufitowe gorącem powietrzem jak i ściany termopłytowe chronione są patentem.

Podając powyższe szczegóły do wiadomości kół fachowych, proszę o rzeczową krytykę, przyrzekając ze swej strony służyć zainteresowanym wszelkiemi wyjaśnieniami.

Świadectwa przemysłowe — a przedsiębiorstwa budowlane.

Konieczność zrzeszeń i dodatnie skutki tego.

Staraniem Zrzeszeń budowlanych udało się uzyskać w Ministerstwie Skarbu pewne ulgi w zakresie świadectw przemysłowych przedsiębiorstw budowlanych. Okólnik Min. Skarbu N. D. V. 217/4/34 z dnia 11. IV. 1935 zezwala bez składania podań na prowadzenie w 1935 roku przedsiębiorstw budowlanych, prowadzących prawidłowe księgi handlowe, na podstawie świadectw przemysłowych kategorji odpowiadającej nie ogólnej tj. największej (§ 61. rozporządzenia wykonawczego do powyższej ustawy), lecz średniej rocznej liczbie zatrudnionych robotników.

Przedsiębiorstwa budowlane istniejące już w 1934 roku i chcące korzystać z powyższej ulgi winny dopłacić do 15 maja 1935 różnicę między ceną posiadanego świadectwa przemysłowego kategorji odpowiadającej średniej liczbie robotników zatrudnionych w 1934 r.

Przedsiębiorstwa budowlane powstałe dopiero w 1935 roku, mogą korzystać z ulgi, o ile wykupią na 1935 rok świadectwa przemysłowe kategorji odpowiadającej ilości robotników zatrudnionych w pierwszym miesiącu po uruchomieniu przedsiębior-

stwa, przyczem nie dotyczy tych przedsiębiorstw termin na wykupienie świadectw przemysłowych, oznaczony wyżej dla przedsiębiorstw istniejących już w 1935 roku (15 maja 1935).

O ile okaże się, że średnia roczna liczba robotników zatrudnionych w roku 1935, przewyższa taką średnią z roku ubiegłego, w przedsiębiorstwach, zaś powstały dopiero w roku 1935 liczbę robotników zatrudnionych w pierwszym miesiącu istnienia tego przedsiębiorstwa, czyli, że wykupione świadectwo przemysłowe jest niewystarczające, przedsiębiorstwo to winno z końcem roku 1935, a nie później jak do 15 stycznia 1936 r. uiścić dopłatę do ceny właściwego, w myśl ustępu pierwszego okólnika, świadectwa przemysłowego.

Równocześnie Ministerstwo Skarbu wyjaśnia, że średnią roczną liczbę zatrudnionych robotników należy obliczać na podstawie list płacy i uzyskuje się ją z podziału przez 200 (dwieście) ogólnej ilości przepracowanych dniówek.

Przykład I.

Przedsiębiorstwo budowlane w poszczególnych miesiącach 1934 r. zatrudniało:

w styczniu	4	rob.	przy	25	dniach pracy	100	rob. dni
w lutym	4	„	„	25	„ „	100	„
w marcu	12	„	„	25	„ „	300	„
w kwietniu	50	„	„	25	„ „	1250	„
w maju	100	„	„	25	„ „	2500	„
w czerwcu	150	„	„	25	„ „	3750	„
w lipcu	280	„	„	25	„ „	7000	„
w sierpniu	400	„	„	25	„ „	10000	„
we wrześn.	600	„	„	25	„ „	15000	„
w paździer.	500	„	„	25	„ „	12500	„
w listop.	200	„	„	25	„ „	5000	„
w grudniu	100	„	„	25	„ „	2500	„

Razem w roku 2400 robotn. przy 25 dniach pracy 60000 rob. dni, która ta suma podzielona przez 200 daje, jako średnią liczbę zatrudnionych robotników 300, a zatem przedsiębiorstwo w 1935 r. może być, w myśl niniejszego okólnika, prowadzone na podstawie swiadectwa przemysłowego kat. III. przemysłowej, zamiast kat. II. przemysłowej.

Przykład II.

Przedsiębiorstwo budowlane w 1934 r. zatrudniało:

w maju	300	rob.	przy	25	dniach pracy	7500	rob. dni
w czerwcu	400	„	„	25	„ „	10000	„
w lipcu	1200	„	„	25	„ „	30000	„
w sierpniu	700	„	„	25	„ „	17500	„

Razem w 4 miesiącach 2600 robotn. przy 25 dniach pracy 65000 rob. dni, w ciągu roku: 65.000 x 3 = 195.000 robotników dni, która ta suma będąc podzieloną przez 200 daje, jako średnią roczną liczbę zatrudnionych robotników 975, a zatem przedsiębiorstwo to w 1935 r. może być, w myśl okólnika, prowadzone na podstawie świadectwa przemysłowego kategorji II przemysłowej, zamiast kat. I. przemysłowej.

Celem sprawdzenia, czy przedsiębiorstwo budowlane zastosowały się do przepisów niniejszego okólnika przy nabywaniu świadectw przemysłowych na 1935 r. Urzędy Skarbowe winne przeprowadzić lustrację tych przedsiębiorstw, przyczem w wypadku stwierdzenie jakichkolwiek nieprawidłości (niedopłacenia do ceny świadectwa przemysłowego przypadającego według średniej ilości robotników w 1934 r. w terminie do 15 maja 1935) i tp. — przedsiębiorstwo takie traci prawo do niniejszej ulgi i przeciwko niemu winno być niezwłocznie wszczęte postąpowanie karne.

Która firma dostarcza — wykonuje

Pod tą rubryką umieszczać będziemy stale **zapytania** naszych czytelników i interesentów w sprawie dostaw materjałów i przedmiotów dla celów budowlanych. — Bezpłatnie.

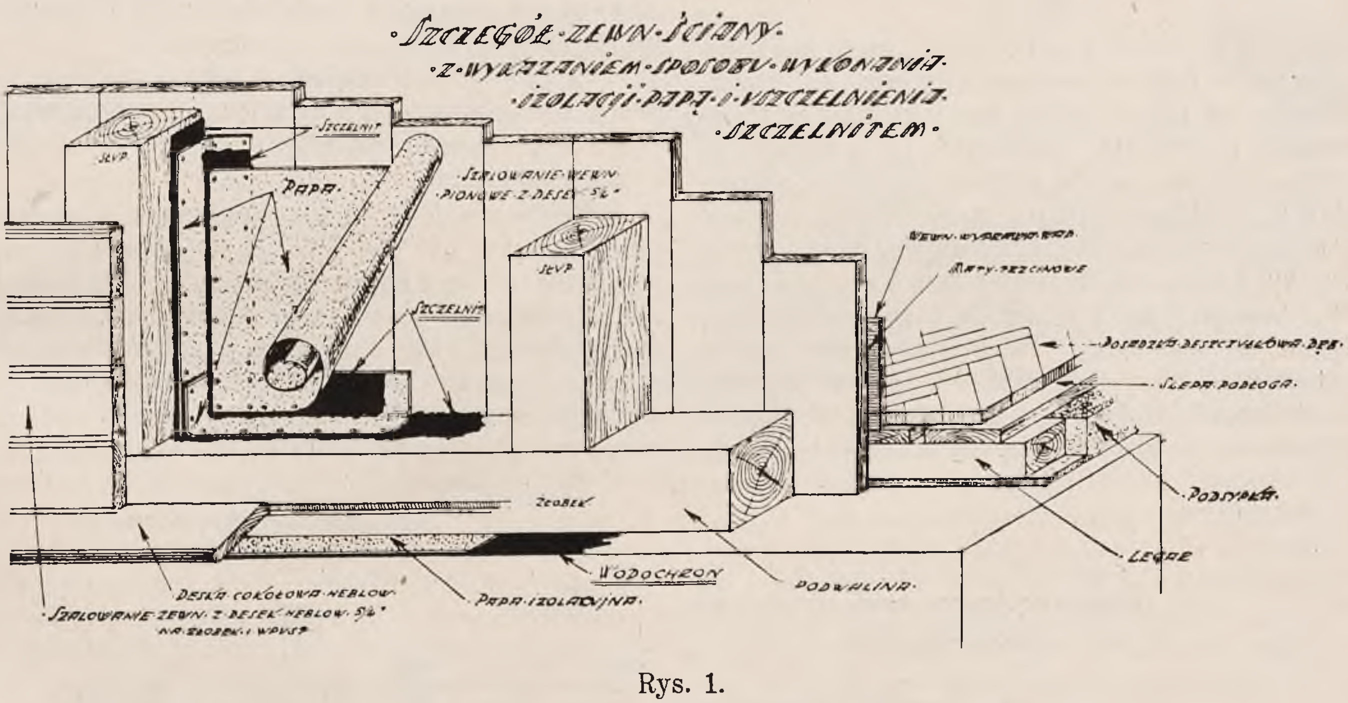
O stosowaniu lekkiej i oszczędnej konstrukcji ścian zewnętrznych w budownictwie drewnianem.

Przy wykonaniu dużego budynku gospodarczego przy sanatorjum dla dzieci w Dębinie pod Skolem, o pow. zabudowanej 387 m², zachodziła konieczność bardzo oszczędnej budowy z braku funduszu budowlanego oraz nikłych widoków uzyskania pożyczki. Towarzystwo „Dębina" bowiem utrzymuje sanatorjum z drobnych wkładek zwyczajnych członków oraz darowizn całego społeczeństwa. Zaprojektowany był budynek drewniany, parterowy z poddaszem, podpiwniczony murami z kamienia łamanego.

najrozmaitszych firm, dlatego musiano się ograniczać i oszczędzać materjały do minimum.

Autor niniejszej notatki jako projektodawca i kierownik budowy pragnąc zastosować się do wyżej wymienionych wymogów, ściany te wykonał w następujący sposób:

Po ustawieniu całego drewnianego szkieletu budynku wraz z dachem, na fundamentach i murach piwnicznych z kamienia łamanego, izolowanych od budulca wodochronem i papą izolacyjną, (vide rys.

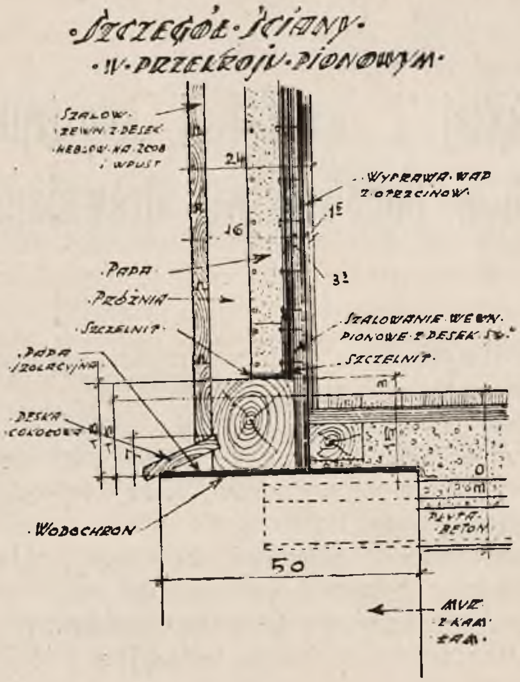
Rys. 1.

Wzniesienie tak dużego budynku drewnianego, o powierzchni ścian zewnętrznych i wewnętrznych przekraczającej 1000 m², było przy dotkliwej ciasnocie pieniężnej rzeczą trudną do pokonania. Pełne dylowanie tych ścian spotrzebowałoby przeszło dwadzieścia wagonów budulca, należało więc w tym wypadku obmyśleć tanią i celową konstrukcję oszczędną. Ponieważ budynek stanąć miał w okolicy górzystej i jako wolnostojący narażony jest na silne wiatry i dokuczliwe działania atmosferyczne, należało ś c i a n y zewnętrzne o d p o w i e d n i o u s z c z e l n i ć i uchronić od zimna. Wszystkie materjały potrzebne do budowy składały się z darowizn

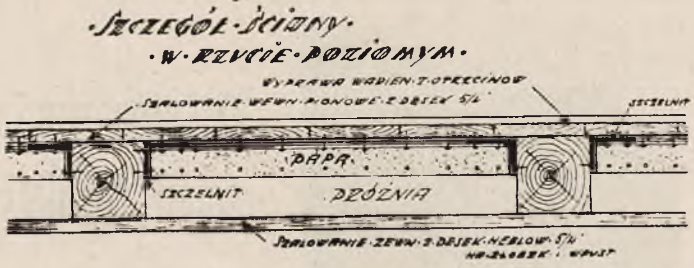
1 i 2) przystąpiono do pełnego szalowania szkieletu deskami 5/4" pionowo od strony wewnętrznej budynku.

Powstały tedy od strony zewnętrznej szkieletu rys. 1 wgłębienia (kasetony), p u s t e p o l a, które otrzymały i z o l a c j ę p a p o w ą, uszczelnioną s z c z e l n i t e m. Jak wskazują szczegóły, w rysunkach 1, 2 i 3 postępowanie jest następujące:

Ze zwyczajnej papy dachowej średniej jakości (Nr. 200), wycięto wąskie pasy szer. 20 cm. o dowolnej długości, składając je we dwoje, tworząc kątówkę. Kątówki te wstawiono do kątów szkieletu. C z ę ś ć p r z y l e g a j ą c a d o b e l e k j e s t u-

Rys. 2.

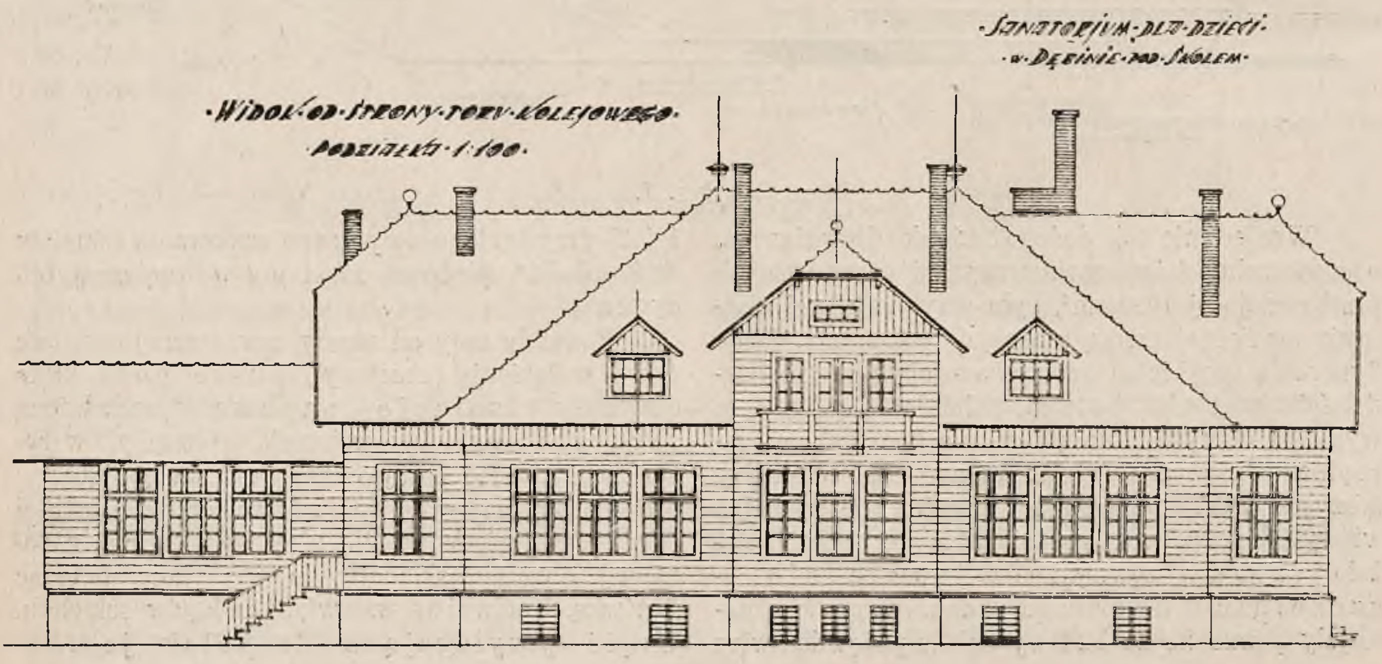
Rys. 3.

szczelniona szczelnitem, część zaś przylegająca do szalowania wewnętrznego jest sucha. Kątówki te tak w jednej jak i drugiej części są przybite gwoździami papowemi. Po uszczelnieniu kątów, nałożono całą powierzchnię szalowaną zwojami papy w ten sposób, że część suchą kątówki papowej, przylegającą do szalowania (vide rys.1.) smarowano zewnętrznie szczelnitem PG i następnie tak przyklejoną papę przybito gwoździami do szalowania. Dzięki szczelnitowi można wykorzystać wszystkie odcinki i odpadki papowe. W ten sposób izolowaną i uszczelnioną wnękę pozostawia się wolną i próżną bez jakiegokolwiek wypełnienia. W niniejszym wypadku szalowanie zewnętrzne składa się z heblowanych desek 5,4“ na żłobek i wpust, poziomo przybitych, pokostowanych, a tylko szalowanie wewnętrzne z desek jest otrzcinowane i wyprawione zaprawą wapienną.

Budowę wymienionego budynku rozpoczęto w maju 1933 r. Przez dwie długie i mroźne zimy ściany tego wewnątrz nieogrzanego budynku wytrzymały świetnie próbę tak pod względem termicznym jakoteż prostej i taniej konstrukcji. Zamagazynowane wewnątrz kafle dla kuchni i pieców nie doznały najmniejszego uszkodzenia.

Ustawiony piec kaflowy w zeszłym roku ukończonej i urządzonej poczekalni przy jednorazowem skromnem opalaniu na dobę trzymał długo ciepłą i miłą temperaturę.

Podobny system budowy z pustemi wnękami jest stosowany na Wołyniu. Jednakże bez użycia szczelnitu i wyprawą zewnętrz. Dzięki szczelnitowi zaoszczędzono dużo materjału i uzyskano doskonałe uszczelnienie ściany kostrukcji drewnianej, w tym wypadku jednostronnie tylko wyprawionej, a to wewnątrz ubikacji.

Całe zapotrzebowanie szczelnitu do ścian i wodochronu na mury i pod poszczególne części niepodpiwniczone dostarczyła bezpłatnie firma „Galicja“ Tow. Naft. we Lwowie.

Materjału izolac. zużyto:

Wodochron — na 1 m² powierzchni fundamentu . . . . 200 — 250 gramów
Szczelnit — 1 m² powierzchni sciany 400 „
Szczelnit PG na 1 m² „ „ 250 „
papy izolac. bitum 1 m² „ „ 2 m² „

Na tej zasadzie obliczmy koszt uszczelnienia na 1 m² ściany:

2 m² papy Nr. 200	zł. 0 80
400 gr. szczelnitu	„ 1·36
250 gr. szczelnitu PG	„ 0 68
100 szt. gwoździ papowych	„ 0·20

Z porównaniem więc kosztów tylko samego materjału bez robocizny okazuje się, że uszczelnienie wnęk papą i szczelnitem wynosi od m² . . . . zł. 3 04
uszczelnienie zaś pełnem dylowaniem od m² conajmniej . . . . zł. 5·50
Nadto różnica w kosztach robocizny jest bardzo znaczna (uszczelnienie zł. 0 20 – 0·25, dylowanie 0·50 do 0·70 zł. od m²).

Budynki drewniane przy zastosowaniu powyższej konstrukcji są lekkie, a jednak co najważniejsze, z powodu wytworzonej wewnątrz ścian próżni zimą bardzo ciepłe, a latem chłodne. W końcu są znacznie tańsze od innych konstrukcyj, szczególnie przy wykonaniu według opisanego sposobu.

Adolf Wittmann
arch. budowniczy.

RÓŻNE.

Taniość robót, a system gospodarczy.

Na temat wykonywania robót budowlanych systemem t. zw. gospodarczym, toczy się ostatnio gorąca dyskusja.

Sfery Rządowe, zachęcone przykładami, przychodzą do przekonania, że roboty oddane prywatnej firmie budowlanej — o dobrej marce fachowej i finansowej — przy pozostawianiu organom państwowym kontroli — i opracowaniu planów powodują pełne wykorzystanie aparatu istniejących firm, i uniknięcie nadmiernych wydatków na administrację państwową. Takie nastawienie Rządu daje gwarancję, że w przyszłych sezonach budowlanych przedsiębiorcy nie będą mieli — konkurencji w robotach we własnym zarządzie prowadzonych—a społeczeństwo nie będzie narażone na ponoszenie zwiększonych kosztów tych robót, gdyż jak z doświadczenia wiemy, koszty tych robót wykonanych przez przedsiębiorców prywatnych zawsze są niższe.

Nowa uchwała Komitetu Rozbudowy m. Lwowa.

Komitet Rozbudowy m. Lwowa, uchwalił udzielać pożyczki z funduszu rozbudowy tylko—na domy powstające przy ulicach uzbrojonych.

Amortyzacja inwentarza budowlanego w noweli podatku dochodowego.

Dz. Ustaw. N. 24 z dnia 6. IV. 1935 poz. 162. zawiera nowelę, która może stworzyć podstawę do amortyzowania inwentarza budowlanego w zeznaniach i obliczeniach dochodowości, zgodnej z rzeczywistością z życiem.

Nowela ta opiewa: „Osoby prawne, prowadzące prawidłowe księgi handlowe, mogą jednorazowo odpisać całkowitą wartość przedmiotów nabywanych od 1935 r. począwszy, których zwykły okres zużycia w przedsiębiorstwie nie przekracza lat 5-ciu“

Badanie materiałów budowlanych.

Polski Związek Inżynierów Budowlanych w Warszawie zorganizował zjazd osób i instytucji pracujących nad badaniem materjałów budowlanych.

Zjazd miał na celu koordynację prac naukowych w dziedzinie badania materjałów i konstrukcji budowlanych. Udział w Zjeździe wzięło około 70 delegatów władz, instytucji naukowych i stowarzyszeń technicznych, delegaci 5 ministerstw, szkolnictwa technicznego, Banku Gospodarstwa Krajowego i wiele innych.

Jak Kraków troszczy się o estetyczny wygląd miasta — reklamy i wystaw sklepowych?

W Krakowie zorganizowano w ubiegłym miesiącu kurs reklamy i dekoracji wystaw sklepowych. — Całość wymienionych zagadnień dotyczących wymogow zharmonizowania wystaw sklepowych i reklamy do zabytkowego charakteru miasta z jego zachowanemi pomnikami przeszłości estetycznego zastosowania nowoczesnej reklamy i dekoracji — objęto w toku 15 prelekcji wygłaszanych przez najwybitniejsze siły fachowe Krakowa i Warszawy.

Wykłady te odbyły się wedle ogłoszonych osobno programów. Pierwszy wykład wygłosił art. mal. prof. Henryk Uziębło.

W ten sposób kulturalne miasto Kraków przystępuje—do walki z zagadnieniem estetyki — ulicy — reklamy i sklepu.

Podrożenie artykułów kanalizacyjno-sanitarnych.

Na Śląsku powstało nowe zrzeszenie hurtowników materjałów konalizacyjno-sanitarnyyh.

W związku z tem, ceny artykułów— w zakres ten wchodzące, a więc np. wanny kąpielowe, muszle i tp. zostały podniesione o 20%.

Powstanie takiego związku hurtowników powoduje podwyższenie cen, już i tak kartelami wyśróbowanych —a mając decydujący wpływ na kupców drobnych utrudnia tym też egzystencję. Dodatnio na potanienie — urządzeń sanitarnych — tz. komfortu w nowoczesnych budowlach to nie wpłynie.

(S) „Dom Żołnierza" we Lwowie.

Rada miejska we Lwowie uchwaliła przystąpić naj wiosnę b. r. do budowy „Domu Żołnierza" na gruncie miejskim naprzeciw pływalni przy ul. Jabłonowskich. Ze względu na doniosłe znaczenie reprezentacyjne budynku, którego koszt preliminowany jest na 800.000 — 900.000 zł. rozpisano konkurs na projekt szkicowy „Domu Żołnierza".

(S) Poradnie architektoniczne w Niemczech.

Związek Architektów Niemieckich urządził w większych miastach Rzeszy poradnie, w których urzęduje stale członek Związku dla udzielenia bezpłatnych wskazówek w kwestjach budowlanych — Związek pragnie w ten sposób zwalczać laickie opracowanie projektów, które wykonywane są przeważnie przez dyletantów, zwłaszcza przy mniejszych objektach.

Małe domki z funduszów ubezpieczeniowych

Instytucje ubezpieczeniowe zamierzają wznowić akcję budowlano-mieszkaniową, przerwaną przed dwoma laty. Równocześnie planowane są zasadnicze zmiany w polityce budowlanej. Budowa olbrzymich bloków mieszkaniowych uważana jest za niewskazaną i ma być zaniechana. Większe fundusze mają być natomiast przeznaczone na budowę małych domków W tym celu mają być udzielane pożyczki ubezpieczonym, a ewent. nieubezpieczonym za niskiem oprocentowaniem. Stosowana dotychczas przy udzielaniu przez instytucje ubezpieczeń społecznych stopa procentowa, równa procentowi oficjalnemu, ma być obniżona.

Tanie domy dla pracowników we Lwowie

Jak nas informują — zapoczątkowana w roku 1934 przez Komitet Rozbudowy miasta Lwowa akcja zorganizowanego budownictwa zbiorowego będzie w roku 1935 dalej kontynuowana. Komitet Rozbudowy postanowił rozpocząć akcję budownictwa zbiorowego na nowym terenie na gruncie położonym na „Persenkówce" przy gościńcu Stryjskim naprzeciw Betoniarni miejskiej. Na tym terenie obejmującym przeszło 200 parcel powstanie wzorowe osiedle.

Projektowana jest budowa domów jednorodzinnych, trzy izbowych, a na niektórych parcelach także i większych. Koszt domu 3-izbowego łącznie z parcelą wyniesie około 12.000 zł.

Posiadający własną gotówkę w kwocie 6 do 7 tysięcy złotych będzie mógł przy pomocy udzielonej przez Komitet Rozbudowy pożyczki, przyjść do posiadania własnego domu z ogrodem.

Od reflektantów będzie się wymagać złożenia gotówki w kwocie zł. 5.000·— do 7.000·— zaś resztą w kwocie około pięć tysięcy, wpłacać będzie w 50 ratach przy oprocentowaniu długu w wysokości 25% w stosunku rocznym.

O kupno domu będą się mogli ubiegać rzemieślnicy, robotnicy i pracownicy umysłowi, których dochód miesięczny nie przekracza 250·—zł.

Ruch budwolany w Krakowie.

Sezon budowlany zapowiada się w Krakowie bardzo dobrze, dzięki przyznaniu wydatnych kredytów z Banku Gospodarstwa Krajowego. I tak 450.000 zł. przeznaczono na budownictwo drobne, 650.000 zł. na budownictwo blokowe, 100.000 zł. na przebudowę dużych mieszkań w starych kamienicach nie posiadających obecnie reflektantów, na małe i wreszcie 100.000 zł. na rozbudowę osiedla, które ma powstać na gruntach państwowych na Woli Justowskiej. Pomoc kredytowa Banku Gospodarstwa Krajowego przyczyni się do uruchomienia kapitałów prywatnych.

Budownictwo mieszkaniowe Ubezpieczalni Społecznych.

Ogłoszone zostały dane statystyczne Zw. Ubezpieczeń Społecznych, dotyczące lokaty funduszów na budownictwo mieszkaniowe.

Jak się okazuje Ubezpieczalnie wydały na budowę 19 bloków mieszkaniowych w 19 miastach 64,435.661 zł. Dzięki akcji budowlanej Z. U. S. wybudowano 4414 mieszkań o 10.534 izbach.

Bezpieczeństwo Pracy w Budownictwie.

Sprawa nieszczęśliwych wypadków przy wykonywaniu robót interesuje opinję publiczną w momentach większych katastrof, kiedy szuka się zadośćuczynienia przez wyszukanie i ukaranie odpowiedzialnych. Pozatem sprawa bezpieczeństwa pracy na budowie nie wzbudza stałego zainteresowania i pozostawiona jest opiece i inicjatywie poszczególnych kierowników budowy. Tak nieskoordynowana praca w dziedzinie profilaktyki wypadków w budownictwie nie może być skuteczna.

Co do liczebności wypadków budownictwo zajmuje jedno z pierwszych miejsc w statystyce wypadkowej. Znajduje to swój wyraz w zaliczeniu przemysłu budowlanego do względnie wysokiej klasy niebezpieczeństwa. (VIII przy maksymalnej XII).

Ponad 50% wypadków przy pracy w budownictwie ma związek z rusztowaniami, w dalszej kolejności idą wypadki przy windach i robotach ziemnych.

Straty wskutek nieszczęśliwych wypadków na budowach w roku 1928, a więc w okresie ożywionego ruchu budowlanego, sięgały sumy 24 miljonów i obecnie jeszcze przy znacznie mniejszym ruchu i niższych kosztach budowy, wynoszą 2 miljony złotych rocznie. Z tego widzimy, jak ważnem gospodarczo jest zagadnienie bezpieczeństwa pracy w budownictwie.

Co spowodowało wypadek	Liczba wypadków			
	Razem	+	S	P.
Ogółem	2562	180	905	1477
Silniki	8	—	2	6
Pędnie	6	—	2	4
Podnośniki	108	13	32	63
Maszyny do obróbki	96	—	39	57
Transport	250	19	74	157
Wybuchy i pożary	14	1	7	6
Materjały żrące	85	4	37	44
Upadek osób	223	12	74	137
Nastąpienie na przedmioty	69	2	16	51
Spadnięcie przedmiotów	397	13	122	262
Osunięcie się mas	93	11	36	46
Rusztowania, zawalenie się, Upadek osób z rusztowań i tp.	827	97	335	395
Praca ręczna i noszenie	146	—	34	112
Odpryski przy obróbce	39	—	29	10
Zwierzęta pociągowe	152	2	41	109
Inne	49	6	25	18

Uwaga: + oznacza wypadek śmiertelny, S — wypadek powodujący stałą niezdolność do pracy, P — wypadek powodujący niezdolność przemijającą.

W latach 1926—1929 na terenie Województw Centralnych, Wschodnich i Południowych Polski zdarzyło się w budownictwie 2562 wypadków, za które Zakład Ubezpieczeń przyznał odszkodowania.

Jak walczą z wypadkami w Budownictwie zagranicą ilustruje sprawozdanie francuskiego Spółdzielczego Stowarzyszenia Bezpieczeństwa i Higjeny w Budownictwie (Société Corporative d'Hygiene et de Securité dans les Chantiers). Stowarzyszenie to zajmuje się jako przedsiębiorstwo, wyłącznie urządzeniem zabezpieczeń od wypadków przy budowach. Pracuje bez zysku, za opłatą, będącą w stosunku procentowym do kosztów budowy, przytem zobowiązuje się do wykonywania urządzeń zabezpieczających, bądź tylko wymaganych przez przepisy prawne, bądź wszystkich, jakie ze względu na bezpieczeństwo są wskazane w danych warunkach. Dzięki specjalizacji osiągnięto już poważne wyniki. Według statystyki—przy wykonaniu robót wartości 80 milj. franków bez współpracy tego Stowarzyszenia—zdarzają się przeciętnie 4 wypadki śmiertelne i 28, powodujących inwalidztwo,—przy wykonywaniu robót tej samej wartości, w których organizację bezpieczeństwa przyjmuje Stowarzyszenie, zdarza się przeciętnie 1 wypadek śmiertelny i 12, powodujących inwalidztwo.

W myśl powyższego ogłoszony został konkurs na najlepszą pracę o rusztowaniach budowlanych.

Na konkurs nadesłano 20 prac, które są teraz tematem badań Sądu Konkursowego. O wyniku doniesiemy.

4-dniowy tydzień pracy

na robotach Funduszu Pracy.

Warszawa, jak nam komunikują na wszystkich robotach, finansowanych przez Fundusz Pracy na terenie Warszawy, przeprowadzona została zasada 4-dniowego tygodnia pracy.

Tydzień ten stosowany ma być bezwarunkowo względem robotników niewykwalifikowanych i pomocy niefachowej, oraz w miarę możliwości również względem robotników wykwalifikowanych i nadzoru.

Ewentualne uchylenie 4-dniowego tygodnia pracy nastąpić może tylko za zgodą wojewody, na wniosek dyrektora biura Funduszu Pracy.

Koledzy! — zamawiając u firm z inseratów — popieracie własne pismo.

ROZMAITOŚCI.

Projekt kanału, łączącego San z Dniestrem.

Na posiedzeniu zarządu okr. lwowskiego Ligi Morskiej i Kolonjalnej omawiano projekt wielkich robót wodnych w Małopolsce.

Projekt opracowany przez inż. Krasuckiego, przewiduje połączenie Sanu z Dniestrem sztucznym kanałem, budowę odgałęzienia od tej drogi wodnej do Bugu przez Lwów i do Styru przez Nałuck oraz regulację Wisły, Sanu, Dniestru i Bugu.

W czasie dyskusji wskazywano na znaczenie realizacji tego projektu dla problemu bezrobocia,oraz dla zapobieżeuia powodziom i omówiono korzyści, jakie odniósłby Lwów.

Postanowiono zainteresować tą sprawą dotyczące czynniki państwowe, oraz rozpatrzeć projekna walnym zjeździe Ligi Morskiej i Kolonjalnej.

2,350.000 zł. na inwestycje, otrzymuje województwo krakowskie.

Z pierwszej transzy rozprowadzenia kredytów z Pożyczki Inwestycyjnej przydzielono na województwo krakowskie na inwestycje miejskie 550.000 zł. Z tego przypada na Kraków na zasklepienie Młynówki 100.000 zł. na rozbudowę sieci kanalizacyjnych 100.000 zł. Na przeprowadzenie kanalizacji w Białej 90.000 zł., na kanalizację m. Jaworzna 45.000 zł, na budowę wodociągów i gazociągów w Tarnowie 150.000 zł. — Ponadto przeznaczono na budowę ulic w Nowym Sączu 40.000 zł. Kwota 25 000 zł. stauowi fundusz rezerwowy.

W drugiej transzy rozprowadzone będą kredyty na przeprowadzenie inwestycyj w woj. krakowskiem w wysokości 1,800.000 zł. Razem więc uzyska województwo krakowskie 2,350 000 zł. Łączna kwota, za którą przeprowadzone będą odnośne roboty inwestycyjne w samym Krakowie będzie wynosić około miljona złotych.

Co do drugiej transzy rozprowadzanych kredytów, to obecnie opracowuje się szczegółowe plany, który w najbliższym czasie będą zatwierdzone.

KOMUN

Lwów

Związek zawodowy architektów i budowniczyc we Lwowie, pl. Marjacki, 5/21.

W dniu 8. kwietnia 1935 odbyło się we Lwowie, w Ratuszu, Zwyczajne Roczne Walne Zgromadzenie członków związku dla złożenia sprawozdani z czynnosci, uzupełniającego wyboru członków zarządu i uchwalenia budżetu 1935.

W sprawozdaniu z czynności przedstawił wiceprezes związku inż. Maksymiljan Kogut bogato zilustrowany stan sprawy bezrobocia w przemyśle budowlanym zapowiadając na sezon bieżący możliwość poprawy. Ze spraw wewnętrznych związku wybija się na pierwszy plan sprawy zabiegów o koncesjonowanie przemysłu budowniczych, organizacji przymusowej regjonalnej i nadrzędnej, oraz prace podjęte w tym kierunku w r. 1934 przez organizacje katowicką, krakowską i lwowską z planem objęcia tą akcją całej Polski w Związku Stowarzyszeń Samodzielnych Budowniczych i Kierowników Budowy, obecnie w Katowicach, w przyszłości w Warszawie. W r. 1934 otrzymał związek ponownie prawo wyboru jednego radcy do Lwowskiej Izby Przem.-Handlowej, mandat ten powierzyło W. Zgromadzenie ponownie prezesowi p. Piotrowi Tarnawieckiemu.

Zgodnie z wymogami statutowemi dokonało W. Zgromadzenie wyboru uzupełniającego do zarządu. Na posiedzeniu zarządu w dniu 26. kwietnia 1934 nastąpiło ukonstytuowanie się zarządu w nowym składzie: Prezes Piotr Tarnawiecki, Inż. Maks. Kogut, pierwszy, Inż. Stanisław Malina, drugi wiceprezes, Antoni Nestarowski, skarbnik, Inż. Józef Thorn, skarbnik. PP: Stanisław Barszczewski, Stanisław Brunarski. Ignacy Gdula, Norbert Glattstein, Tadeusz Iwanowicz, Józef Jaworski, Leon Karczewski, Maks Maciałek, Czesław Müller, Michał Nehrybecki, Herman Pulkrabek, Jan Rozmus, Jan Świderski, Władysław Szpetman, Andrzej Szymański i Adolf Wittmann, jako członkowie, wzgl. zastępcy członków.

Do komisji rewizyjnej weszli PP: Marek Lakser Inż. Henryk Orlean, Inż. Marjan Krykiewicz, Leonard Karasiński i Ignacy Kornhaber, do sądu polubownego: PP: Inż. Adolf Gerstenfeld, Inż. Stanisław Malina, Józef Buchsbaum, Antoni Nestarowski, Andrzej Szymański i Inż Józef Thorn.

Po powitaniu nowego zarządu zwrócił się doń prezes Tarnawiecki z gorącym apelem do pracy dla przemysłu i organizacji do czego właśnie nadarza się nadzwyczajna sposobność w subskrypcji

Kraków

Związek Bud. i Kier. Budowy Kraków.

Odbyte w dniu 28 kwietnia b. r. na Walnem Zgromadzeniu wybory w Związku Budowniczych i Kierowników Budowy, dawniej Izba budowniczych w Krakowie dały następujący wynik:

Prezes: Arch. Stupnicki Władysław I. Wiceprezes: Arch. Warth Ludwik II. Wiceprezes Inż. Chliński Tadeusz członkowie Zarządu: Arch. Eintracht Juljusz, Arch. Grzybowski Eugenjusz, Junik Michał, Inż. Kleinberger Władysław, Stroka Kazimierz, Arch. Zarzecki Janusz. Zastępcy: Arch. Osiek Samuel, Arch. Smykla Adam, Spohn Rudolf.

Odpowiedzi Redakcji.

P. Architekt L. Streicher Brody.

Sprawa upoważnień jest w toku starań i interwencji. W wypadku przekroczenia prosimy o zapodanie konkretnych dat. Sprawę biegłych poruszymy.

P. Inż. Władysław Kleinberger — Kraków.

Było w I. K. C.

Cennik

materjałów budowlanych z dnia 1. kwietnia 1935 r.

Średnie ceny targowe (orjentacyjne). Loco skład.

OBJAŚNIENIA ZNAKÓW: Ceny liczone wraz z dostawą na budowę = n. b. Ceny liczone loco stacja załadowcza = I. st. z. Wagon liczony = 10.000 kg.

Poz.	Wyszczególnienie	Jednostka miary	CENA Katowice na składzie lub wag.	CENA Lwów
			— do —	
1	Cegła dęta	1000 s.		52 —
2	„ trocinówka	„		50·—
3	„ zwyczajna palona.	„	26·— 32·—	
4	„ ostro palona	„	33·— 38 —	
5	„ sort oblicówka ..	„	56·— 85·—	
6	„ twardo palona ...	„		
7	„ wytrz. ciśn.	„		
8	„ 250 kg/cm	„	42 — 45·—	
9	„ pustakowa	„	32·— 38·	
10	„ pustakowa porow. .	„	50.— 60·—	
11	„ sufit. 25 × 25 × 10 (Klein	„	65 — 72·—	
12	„ sufit. 25 × 35 × 15 (Akerman) ...	„	175·— 225·—	
13	„ szamotowa kraj, 32/33 SK	„	100·—	
14	Piasek rzeczny ... n. b.	„	7·— 8·—	
15	„ kopalny	1 m³	3·50 4·	3·20
16	Żwir rzeczny	1 tona	6.— 7·—	1 m³ 15·—
17	„ tłuczony	1 m³		1 m³ 7·50
18	Żużel wysokopiec. łam.			
19	a) podkład	1 tona	3·50 4·—	
20	b) szuter	„	5·— 7·—	
21	c) grysik	„	6·— 7·—	
22	d) piasek żużlowy ..	„	5·50 6·—	
23	Wapno palone zależnie od jakości	1000 k.	19 — 22·—	32·—
24	Wapno palone ... n. b.	wagon		310·—
25	„ gaszone .. n. b.	1 m³	15·— 18 —	22·—
26	Gips murarski we workach	100 kg.	4·— 6 —	4·80
27	„ sztukator			
28	a) harceński ..	„	15·— 16·—	
29	b) alabaster kraj.	„	22·—	
30	Cement w work. .. n. b.	„	3·20 3·40	3·60
31	Maty trzcinowe	1 m²	0·10 0·12	0·08
32	Gwoździe sufit. 25 × 25 .	1 kg	0·90 1·10	1·—
33	Drut do trzcin. żarzony	„	0·70	0·80
34	„ żelazny 5 i 6 mm. w kręgach nieżarz. .	100 kg	50 —	
35	Płytki kamionk.	1 m²	16·70	18·—
36	„ terrazowe ...	„		8 —
37	„ okładzinowe glaz. .	„	13·— 19·—	16–22
38	Dreny (sączki) 2 cal. ..	1000 sz	45·— 60·—	
39	„ „ 3 „ ..	„	100·— 105·—	
40	„ „ 4 „ ..	„	175·— 180·—	
41	Rury kamionk. 100 mm. .	1 m b	4·50 5 —	8·45
42	„ „ 150 „	„	6·50 7·50	12·70
43	„ „ 200 „	„	9·50 10·75	17·85
44	Zaprawa zasad „Terrabona	100 kg	9·— 12·—	7–11
45	Asfaltowa papa izolac. .	1 m²	1·10 1·20	1·10
46	Rury bet. (/) 15 cm. n. b.	1 m b	1·75 2·—	1·10
47	„ „ „ 20 „ „ „	„	2·— 2·50	1·80
48	„ „ „ 30 „ „ „	„	3·— 4 —	2·80
49	„ „ „ 40 „ „ „	„		4·10
50	„ żel. lane asfaltow. .	1 kg	0·45	
51	„ ołowiane	„	1·35	
	Do robót ciesielskich			
52	Belki sosn. ciosane ..	1 m³		
53	10/10 — 16/18 — 3 — 5 m. dł.			27·50
	6 „ „	„	58·— 65·—	33·—
54	16/16 — 16/18 — 7 — 8 „ „	„		40·—
55	„ „ — 9 — 12 m dł.	„		44·—
56	18/21 — 21/24 „ „ „	1 m²		42·—
57	Deski podł. na pióro i wpust 5/4	1 m³		2·10

Poz.	Wyszczególnienie	Jednostka miary	CENA Katowice na składzie lub wag.	CENA Lwów
58	Deski sosn. 19 — 26 mm.	1 m³	40 — 44·—	39·—
59	„ „ bud. 33 – 80 „	„	58·— 62·—	43·—
60	„ „ stolarskie nieobrzyn. I i II kl. ..	„		75·—
61	Deski smerek. obrzyn. I i II. kl.	„		78·—
62	Deszczułki dębowe I kl.	„	6·— 7·—	5·50
63	„ parkiet. II „	„	5·— 6·—	4·50
64	„ „ III „	„		3·50
	Żelazo i okucie			
65	Żelazo do bet. okrągłe ..	100 kg		33·—
66	„ „ „ składow. .	„	ceny zasadn.	
67	„ w kręg. ...	„	310 —	38·—
68	„ profil cena zas do Nr. 24 skład	1 tona	320·—	
69	Ponad Nr. 24 skład. ...	„	380·—	
70	Walcówka w wiązkach cena zas.	„	—·—	
71	Bednarka	„	380·—	
72	Gwoździe	100 kg	50·— 70·—	50·—
	Do robót zduńskich			
73	Kafle kolor kraj. ciemn.	1 szt.		0·55–·65
74	„ „ „ jasne	„		0·70—·90
75	„ „ „ kuch.	„		0·70
76	„ I kl. białe polerow.	„	0·80·—	
77	„ szmelcowe	„	—·—	
78	Kwadratele	„	0·30 0·32	
79	Narożniki	„	50% drożej	
80	Cegła szamot. kraj. ...	„	od kafli	—·14
81	Drzwi paleniskowe	„		
82	„ lane niklow. ...	garnitur		5·50
83	Drzwiczki hermet. pal. .	„		11·—
84	„ żelazne ..			5·50
85	„ niklowe	„		8·50
86	1 ruszt. lany	15/21 s		0·80
87	Płyty kuchenne	100 kg		—
88	Pieczarnik zwykły ...	1 szt		7·50
89	„ lepszy	„		8·50
90	Kociołek z blachy z frontem miedzianym	„		7·50
91	Futerał	„		1·— 6·—
92	Opaski kuchenne kute ..	„		—
93	Lufcik kuchenny	„		0·50—1·—
94	Rura dymowa z kolan. .			3·50
95	Wentylator żaluzjowy ..	15/15		2·50
96	„ „ ..	15/30		3·25
97	Garnitur paleniskowy ..	„		7·50
98	Drzwiczki kuch. lane ..	„		2·50
99	1 wycior komin pojed. ..			2·20
100	„ „ „ podw. ..			2·50
	Do robót szklarskich			
101	Szyby do 2 mm. 4/4 III ..	1 m²	2·50	4·—
102	„ „ 3 „	„	7·—	7–10
103	„ „ 4 „	„		15·—
104	Ornamentowe			11·—
105	w wielkości 50/150 wraz z oszkleniem liczone w świetle futryny zwykłe	„		3·50
106	Prążkowane 6 mm. ...			12—16
107	wraz oszklenie świetlni dachowych (w żelazie i tp. osobna dopłata)			13–16

Poz.	Wyszczególnienie	Jednostka miary	CENA Katowice na składzie lub wag.	CENA Lwów
	Materjały dekarskie			
108	Blacha pocynkowana . .			0·83
109	„ cynkowa	1 klg.	1·90	
110	Papa Nr. 200	7 m	2·50 3·—	(10 m²) 3·80
111	„ „ 150	„	3·— 3·50	4·50
112	„ „ 125	„	3·50 4·50	6·65
113	„ „ 100	„	4·25 4·80	7·25
115	„ „ 80	„	5·— 6·—	8·60
114	Dachówka karpiórka I kl.	1000 s.	100·—	
116	„ kliny	1 szt.	1·20	
117	Gąsior dachówka masz. .	„	1·—	
118	Gwoździe papowe . . .	1 kg.	0·90— 1·05	
119	Smoła gaz. preparow. . .	100 kg.	18·— 19·—	24·—
120	Asfalt. kraj. (sztuczny) .	„	14·—	
121	Gudron krajowy	„	18·— 20·—	
122	Lepnik krajowy	„	17·50 19·—	
123	Karbolineum	„	25·—	30·—
124	Kit do papy	„	40·— 50·—	
125	„ „ rur i muf.	„	35·—	
126	Dachówka cement. 22 szt. na 1 m²	1000 s.	125·	
127	Gęsior cementowy . . .	1 szt	0·90 1·—	
	Materjały różne			
128	Wodochron	100 kg.		120·—
129	„ D	„		100·—
130	Szczelnit PS	„		260·—
131	Szczelnit	„		340·—
132	Kreda szlamowa	1 klg.	0·08	0·07
133	Klej stolarski	„	1·75	
	Materjały brukarskie			
134	Płyty hydr. pras. beton. 30 × 30 × 5	1 m²		4·50

CENY OGŁOSZEŃ:

po tekście 1 mm szpalta . . . . —·15 gr.
pół stronicy . . . . 30·— zł.
cała stronica . . . . 60·— „
W tekście ogłoszenia droższe o 50 proc.

na stronie tytułowej ogłoszenia droższe o 100%. Adresy firm 1·— złoty.— Członkowie Związku Stowarzyszeń Samodzielnych Budowniczych i Kierowników Budowy mają 50% opustu.

NAKŁADEM ZWIĄZKU STOWARZYSZEŃ SAMODZIELNYCH BUDOWNICZYCH I KIEROWNIKÓW BUDOWY RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ Z. Z. W KATOWICACH.

REDACJA BUDOWNICZEGO
Inż. archit. JÓZEF THORN
Lwów, ul. Sykstuska 38. — Telefon 205-43.

Odbito w drukarni Naukowego Towarzystwa, Lwów. — Telefon Nr. 253-57.

